

---

ordguide

Innovation

Från idé till innovation från latinets *innovare*, vilket betyder förnyelse.

För att en idé ska benämnas innovation krävs det att den är kommersiellt gångbar och efterfrågad på en marknad. Dessa ofta revolutionerande idéer och lösningar skapar, som en följd av rätt affärsmodell och efterfrågan, stor lönsamhet för det företag som äger de kommersiella rättigheterna. Innovationer är således grunden för tillväxt. (Wilmot & Carson; *Innovation The five*, 2006).

En innovation är således något som människor faktiskt använder, medan en uppfinning ”bara” behöver vara en teoretisk tanke som har dokumenterats för att existera. En innovation är resultatet av en innovationsprocess. En innovation kan vara en produkt eller en tjänst, en ny filosofi eller ett nytt sätt att göra någonting. En innovation kan innebära att man börjar använda ett befintligt föremål på ett nytt sätt eller att man börjar tillverka en gammal produkt på ett nytt sätt.

Även idéer till varor som det inte skulle gå att patentera kan vara innovationer. Till exempel kan en tilltalande design på en cykel bli en framgångsrik innovation. Motsatt kan även en patenterad produkt misslyckas med att bli en framgångsrik innovation. Förutom fysiska föremål och tjänster kan tillverkningsmetoder, affärsidéer och annat icke-materiellt vara innovationer - till exempel logistik.

Innovationssystem

Med innovationssystem menar vi kombinationen av aktörer, länkar mellan dessa, drivkrafter och spelregler som påverkar förmågan att skapa innovationer.

Att omsätta en ny idé till en framgångsrik innovation kräver kompetens inom en rad olika områden. Ett företag - eller en enskild individ - har sällan spetskompetens inom alla dessa områden. De flesta innovationer kommer därför till i samverkan mellan ett antal olika aktörer; företag med olika specialistkompetens, konsulter, finansärer, forskare etc. För att en sådan samverkan ska komma till stånd måste flera förutsättningar vara uppfyllda. Det måste finnas länkar mellan de olika aktörerna. De måste känna till varandras existens och ha förtroende för varandras förmåga och vilja att samarbeta. En gemensam vision om vad som går att åstadkomma, vilken ger drivkraft åt samarbetet.

I ett regionalt perspektiv kan avstånd mellan olika aktörer vara viktigt, eftersom närhet underlättar att man bygger förtroende. Samtidigt är det viktigt att

---

ordguide

komma ihåg att innovationssystem alltid är öppna strukturer. Den ekonomiska tillväxten kommer när innovationer används för lönsam produktion av varor och tjänster. (Tillväxtverket 2009)

Innovationsstödsystem

Innovationsstödsystemet är ett arbetsord som har tillkommit för att särskilja arbetet runt bildandet av ett innovationssystem. Med stödsystemet menar man endast de aktörer/organisationer som verkar runt individer & företag som bär på en idé som de vill kommersialisera, samt samverkan mellan dessa aktörer/organisationer.

Inom den projektvärld vi lever i, har det blivit allt mer viktigt att förtydliga respektive stödorganisations roll i innovationsprocessen och skapa en "kartbild" kopplad till denna. Detta för att förhindra att insatser gentemot innovationers kommersialisering dubbelfinansieras. Därav förtydligandet i form av ett arbetsnamn; Innovationsstödsystemet.

Kluster

Kluster kan beskrivas som en samling geografiskt koncentrerade företag som arbetar för en gemensam vision, tillsammans med andra aktörer. Till klustret hör också branschorgan, utbildningsinstitut och andra offentliga aktörer. Huvudsyftet med ett kluster är att skapa mervärden för samtliga inblandade. Klustring ökar tillgång på spetskompetens, människor flyttar till platser där det finns en arbetsmarknad och möjlighet till karriär inom sitt område.

Klustring stimulerar till innovation, kunskapsutveckling och kunskapsutbyte eftersom människor kan röra sig mellan företagen i klustret och därigenom dela och utveckla kunskap. Klustring reducerar kostnader och ökar produktivitet eftersom fler gör samma sak. Detta innebär specialisering och den regionala konkurrensen ökar. Klustring skapar en självgenererande kritisk massa för tillväxt, men för att behålla initiativet till detta så måste dock klustret förnya sig. VINNOVAs sammanfattade kriterier för kluster enligt VR 2009/31:

1. Geografiska koncentrationer av relaterade företag
2. Tydlig samorganisation (hemsida, processledare, plan, lista med aktörer, Triple Helix)
3. Tydlig specialisering

---

ordguide

4. Verkar för forskning och innovationsförmåga
5. Verkar för internationalisering
6. Har gemensam marknadsföring
7. Verkar för kompetensförsörjning

Klusternav

Ett klusternav är den aktör som har i uppdrag att processleda (se nedan) klustrets aktörer.

Innovationskluster

Grupp av fristående företag som är verksamma i en viss sektor eller region och som har inrättats för att stimulera till innovationer genom ett nära samarbete, genom att dela anläggningar och utbyta expertkunskaper och genom att aktivt bidra till tekniköverföring, nätverks-samarbete och informationsspridning bland de företag som ingår i klustret.

Trippel helix & Kvadrupel helix

Trippel helix är grunden för ett fungerande kluster och innovationssystem. Begreppet beskriver samverkan mellan forskning, offentliga aktörer och näringsliv inom ett eller flera specifika områden. Kvadrupel helix är en fortsättning på trippel helix, där även fackföreningsrörelsen ingår i samverkan.

Processledare

Processledare är en person som faciliterar en grupp människor i att definiera gemensamma syften och mål, för att sedan stödja och underlätta arbetet att uppnå dessa. Projektledaren har till, skillnad från processledaren, ansvaret att leda ett projekt och att leverera ett visst definierat resultat enligt fastställda resurser/ramar som tid, kvalitet och kostnad.

Science Park

En Science Park erbjuder en miljö för utvecklingsföretag i tillväxt. En Science Park kan beskrivas som en mötesplats mellan människor, men också mellan idéer, kunskap och kreativitet. En Science Park, på svenska kallad teknik- eller forskningspark, har ofta en nära anknytning till ett närliggande universitet eller

---

ordguide

högskola. Här får unga utvecklingsföretag, ofta baserade på forskning eller universitetsteknologi, en möjlighet att växa sig starka.

Företagen i en Science Park får förutom en kreativ och utvecklande miljö också tillgång till en gemensam reception, konferenslokaler och övriga servicefaciliteter. Många Science Parks erbjuder även rådgivning och kompetent personal inom områden där många nya tillväxtföretag inte har tillräcklig kompetens. Det kan exempelvis röra sig om hjälp med affärsutveckling, finansiering eller att nå en internationell marknad. (SiSP 2009)

Business Incubator

Det svenska ordet är inkubator. Inkubatorer erbjuder en dynamisk process för utveckling av människor, affärer och företag. Inkubatorn bistår idébärare och entreprenörer med aktiv och anpassad managementsupport, finansiella, tekniska och kommersiella nätverk samt en kreativ tillväxtmiljö med tillhörande kontorservice. Konceptet inkubatorer kommer ursprungligen från USA där de första inkubatorerna etablerades under 1950-talet.

Att "försättas i kuvös" ger möjlighet till att skapa en gynnsam miljö för utveckling. Det betyder också att ge form och substans till något. En inkubator strävar efter att ge struktur och trovärdighet till framväxande projekt eller nystartade företag. Genom att förse idébärare och entreprenörer med service och stöd som kompletterar och utvecklar deras naturliga talang maximerar inkubatorn potentialen av entreprenöriell begåvning.

Att "föda fram" nya företag genom inkubatorer är en process som strävar efter att påskynda företagstillväxt och förse dem med innovativa metoder till ekonomisk utveckling. Sålunda kan inkubatorn vara en viktig länk mellan entreprenörer och kommersialisering av en produkt eller tjänst. En företagsinkubator är utformat för att stödja en entreprenör i dennes utveckling av affärskunnande i en miljö som främjar företagsutveckling. Även om inkubatorer varierar i omfattning angående erbjuden assistans, finns det några allmänna beståndsdelar som bör ingå i en inkubators koncept.

Sammantaget stödjer en inkubator unga företag att förbereda sig för att klara de hinder som ofta ligger till grund för misslyckanden, utveckla entreprenörens förmåga att driva ett företag samt att fungera som guide till extern finansiering. Inkubatorn kan vara ett verktyg för att skapa nya starka företag som

---

ordguide

utvecklar nya idéer och ny teknologi. Inkubatorn kan därmed bidra till att skapa nya jobb och verka som grund för företag som befinner sig i branscher med hög tillväxt, vilket i framtiden genererar arbetstillfällen och välfärd. (SiSP 2009)

Förinkubator

Förinkubatorn är första steget i den verksamhet som innovationsstöds-systemet arbetar med och utvecklar. En förinkubator tillhandahåller hjälp och stöd till personer som bär på en idé och en möjlighet att sitta i en företagsmiljö med tillgång till infrastruktur och social samvaro. Verksamheten erbjuder en ”prova-på-period” upp till cirka 6 månader.

Innovationslabb

Innovationslabb är detsamma som förinkubator men kopplad till universitetsvärlden. Ett innovationslabb är en inledande process för att bära en idé från universitet och forskning vidare mot kommersialisering. Ett innovationslabb har precis som en förinkubator en mjuk (hjälp och stöd) och en hård (viss infrastruktur) funktion. I ett innovationslabb sitter man oftast i ett kontorslandskap. Nästa steg är ofta kopplat till inkubatorer inom en Science Park och dess struktur.

Excellence Center

Excellence Center fokuserar på dynamiska, internationellt konkurrenskraftiga forskningsmiljöer och nätverk för behovsmotiverad och multidisciplinär forskning i samverkan med befintlig industri (internationell unicitet). Centrumen fokuseras på såväl grundforskning som tillämpad forskning och ska verka för att ny kunskap och ny teknik leder till nya produkter, processer och tjänster.

En grundtanke är att utveckla universitetet/högskolan och andra forskningsutförande organ som forskningsresurs för näringsliv och offentlig verksamhet. På detta sätt stärks länken mellan främst högskolans forskning och andra aktörers FoU, vilken är särskilt betydelsefull i innovationssystemen i Sverige. Utvalda centrum finansieras etappvis och under högst tio år. (Källa: VINNOVA)

Såddkapital

Med såddkapital menas vanligtvis tidig finansiering av ännu inte färdigutvecklade affärsprojekt i syfte att möjliggöra kommersialisering.

---

ordguide

Ett delvis synonymt begrepp är utvecklingskapital. Såddfinansiering kan ges via många olika finansieringsinstrument, egenkapital, villkorlån, lån mot royalty, vinstdelning, konvertibla lån, bidrag etc. Ju tidigare skede för finansiering desto högre risk.

Finansiärerna kan vara statliga eller privata och återfinns i spannet mellan bidragsgivare och dem med helt kommersiella avkastningskrav. Såddkapital är ofta förknippat med ett personligt engagemang och betydande arbetsinsatser från en finansiär för att stötta bolagets verksamhet. Europeiska riskkapitalbranschens branschorganisation (EVCA) definierar tidigt egenkapital för nystartade bolag som ”Start-Up Capital”. Många riskkapitalbolag som arbetar i detta skede betecknar sig emellertid ofta som såddfinansiärer. Begreppsapparaten är något flytande.

Språngbräda

Språngbrädan ger entreprenören kostnadsfri tillgång till personer med mycket lång kommersiell erfarenhet som fokuserar på och engagerar sig i företagets tillväxt. Språngbrädan ger entreprenören möjlighet att testa sitt upplägg på marknadsaktörer innan det är ”skarpt läge”. Språngbrädan ger entreprenören synpunkter från personer utifrån som har lång erfarenhet, ser luckor i affärsupplägg, kan bekräfta eller förkasta tankar samt har nya idéer. Språngbrädan förpackar entreprenörens upplägg så att det markant ökar möjligheterna att kommunicera med marknadsaktörer och finansiärer. Språngbrädan ger entreprenören träning i att presentera sitt projekt framför en granskande publik.

Hållbarhet och hållbar utveckling

Det hållbara samhället förutsätter en hållbar utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra miljö och kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. En hållbar utveckling innefattar ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet.

Clean Technology

Clean Technology, eller Cleantech som det ibland förkortas, är ett bredare begrepp där nya teknologiska lösningar och affärsmodeller ger lösningar på globala miljöutmaningar och klarar kravet att ge konkurrenskraftig avkastning på investeringar.

---

ordguide

Infrastruktur

Med mjuk och hård infrastruktur menas anläggningar som anses nödvändiga för att samhället skall fungera. Framförallt avses system för transporter av varor och personer, energi och information. Till infrastruktur räknas även bebyggelse och fastighetsstruktur. En viktig del av infrastrukturen är även fungerande samhällsinstitutioner som lagar och förordningar. Hård infrastruktur är fysiska installationer som t. ex vägar, järnvägar, fibernät. Mjuk infrastruktur är lagstiftning, avtal, standarder.

Gränsgångare

Akademisk term på enskilda individer som på olika sätt rör sig mellan akademi och näringsliv/offentlig sektor. Dessa gränsgångare är personer som bidrar till erfarenhetsutbyte och samverkan. (KK-stiftelsen 2009)

Bio combinat, bioraffinaderi

Ett bio combinat är ett centrum för tillverkning av biologiska produkter av förnybar råvara. Samlokaliseringen innebär också goda möjligheter att komplettera tillverkningen med andra produktområden baserade på t.ex. skogsråvara. Av skogen får man trävaror, papper och massa. I ett bioraffinaderi kan man utvinna många fler produkter ur den skogliga råvaran som t.ex. bio-bränsle, drivmedel, läkemedel, textilprodukter, färger, lösningsmedel etc.